

Szczepan Czarnecki

Premier Republiki Czeskiej w Stanach Zjednoczonych: zacieśnienie współpracy i inwestycje

W dniach 15-16 kwietnia 2024 r. premier Republiki Czeskiej Petr Fiala (ODS) odbył wizytę w Stanach Zjednoczonych, gdzie spotkał się z prezydentem Joe Bidenem w Białym Domu. Odwiedził ponadto Kongres, siedzibę CIA oraz Instytut Hudsona. Jednym z tematów przewodnich wizyty były kwestie dotyczące polityki bezpieczeństwa, w tym stosunków transatlantyckich, wojny w Ukrainie i czesko-amerykańskiej współpracy. Podróż premiera Czech do Waszyngtonu uwiaryściła także wzajemne zainteresowanie obu państw rozwojem współpracy gospodarczej.

Spotkanie z prezydentem USA. Spotkanie premiera Czech Petra Fialy z prezydentem Joe Bidenem w Białym Domu wskazuje na dobre relacje pomiędzy Republiką Czeską i USA oraz wzajemne uznanie dla działań obu państw. Już na początku spotkania prezydent Biden wspomniał m.in. o rocznicy wstąpienia Republiki Czeskiej do Sojuszu Północnoatlantyckiego, określając Czechy jako ważnego partnera w NATO, z którym w ciągu ostatnich 25 lat stosunki znacznie się zacieśniły. Prezydent Stanów Zjednoczonych podkreślił również znaczenie czeskiej pomocy militarnej i humanitarnej dla Ukrainy, co – jak dodał – bardzo docenia. Premier Fiala odniósł się także do kwestii obecnych relacji Czech i USA, wspominając o amerykańskim pochodzeniu żony Tomáša Garrigue Masaryka, pierwszego prezydenta Czechosłowacji, oraz Madeleine Albright – 64. sekretarz stanu USA. Petr Fiala dodał ponadto, że USA dla Republiki Czeskiej zawsze były symbolem nadziei i wolności, zwracając przy tym uwagę, że w Stanach Zjednoczonych mieszka ok. 1,8 mln Czechów. Przywódcy obu państw rozmawiali także o stosunkach czesko-amerykańskich, sytuacji międzynarodowej i kwestiach bezpieczeństwa. Szczególną uwagę poświęcono Ukrainie i pomocy, jakiej państwo to potrzebuje. Jak wynika z doniesień medialnych, prezydent USA pozytywnie odniósł się do czeskiej inicjatywy dotyczącej zakupu amunicji dla Ukrainy.

Wizyta w Kongresie i Instytucie Hudsona. Drugi dzień pobytu premiera Republiki Czeskiej w USA rozpoczął się od wizyty w Instytucie Hudsona, konserwatywnym think tanku, którego działalność skoncentrowana jest głównie na kwestiach bezpieczeństwa i polityki zagranicznej. Petr Fiala wygłosił tam przemówienie, w którym skoncentrował się przede wszystkim na stosunkach transatlantyckich, sojuszu czesko-amerykańskim, wojnie w Ukrainie, ale także na pomocy dla zaatakowanego przez Rosję państwa i tzw. czeskiej inicjatywie amunicyjnej, dotyczącej pozyskania kilkuset tysięcy pocisków dla Ukrainy. Obecnie do inicjatywy przyłączyło się kilkanaście państw. Premier Fiala podkreślił również znaczenie Stanów Zjednoczonych dla gwarancji pokoju, wskazując, że to m.in. silna wola Ameryki pomogła wygrać zimną wojnę.

Następnie Petr Fiala udał się do siedziby Kongresu Stanów Zjednoczonych, gdzie odbył rozmowy z wieloma amerykańskimi politykami, m.in. z członkiem Partii Demokratycznej w Izbie Reprezentantów Hakeemem Jeffriesem, przewodniczącym Komisji Spraw Zagranicznych Senatu Stanów Zjednoczonych Benem Cardinem, członkiem Partii Republikańskiej i przewodniczącym Komisji Spraw Zagranicznych Izby Reprezentantów Michaeliem McCaulem oraz działaczem Partii Republikańskiej i przewodniczącym Izby Reprezentantów Mikiem Johnsonem, z którym premier Republiki Czeskiej omówił m.in. potrzebę uwolnienia 60 mld USD w ramach amerykańskiej pomocy dla Ukrainy. Kwestia ta przez wiele miesięcy była blokowana przez wewnętrzne spory polityczne i nie została jeszcze przegłosowana przez kontrolowaną przez Republikanów Izbę Reprezentantów. Ponadto premier złożył w Waszyngtonie hołd prezydentom Václavowi Havelowi i T. G. Masarykowi.

Wizyta w siedzibie CIA. Podróż Petra Fialy do Stanów Zjednoczonych uzupełniła również jego wizyta w siedzibie Centralnej Agencji Wywiadowczej – CIA, gdzie premier Republiki Czeskiej spotkał się z dyrektorem agencji

Williamem J. Burnsem. W spotkaniu udział wzięli również szefowie wszystkich trzech czeskich służb specjalnych, w tym kierujący Informacyjną Służbą Bezpieczeństwa (*Bezpečnostní informační služba*, BIS) Michal Koudelka, szef Urzędu Stosunków Zagranicznych i Informacji (ÚZSI) Vladimír Posolda oraz Jan Beroun z Agencji Wywiadu Wojskowego (*Vojenské zpravodajství*). Pomimo braku informacji dotyczących tematów podejmowanych rozmów, wskazuje się, że mogły one obejmować problematykę bezpieczeństwa i zagranicznych wpływów, w tym kwestię odkrytej przez m.in. czeskie służby zorganizowanej siatki rosyjskich wpływów w Europie. Dla Michala Koudelki z Informacyjnej Służby Bezpieczeństwa była to już druga wizyta w siedzibie CIA. Pierwszą odbył w 2019 r., podczas wizyty w Stanach Zjednoczonych byłego premiera Czech – Andreja Babiša. Podkreślić przy tym należy, że w raporcie rocznym za 2022 r. BIS poinformowała o swoich upoważnieniach do współpracy z ponad 100 agencjami wywiadowczymi z całego świata, pod warunkiem uzyskania zgody rządu. Główne obszary możliwej współpracy stanowią: walka z terroryzmem, kontrwywiad, kwestie rozpowszechniania broni masowego rażenia, cyberbezpieczeństwo i ochrona informacji niejawnych.

Podsumowanie. Wizyta premiera Republiki Czeskiej w Stanach Zjednoczonych odbyła się w dogodnym dla premiera Petra Fiali czasie kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego. W kontekście zbliżających się wyborów ma to szansę wzmocnić wśród wyborców pozytywnie oceniających politykę zagraniczną państwa poparcie dla związanej z nim konserwatywnej koalicji SPOLU. Była to również pierwsza od pięciu lat wizyta wysokiego rangą urzędnika państwa po tym, jak w 2019 r. poprzednik Petra Fiali – Andrej Babiš (ANO) odbył wizytę w USA podczas prezydentury Donalda Trumpa. W przypadku takiego państwa, jak jest Republika Czeska, tego rodzaju wizyty są zależne od interesów USA. Obecna wizyta premiera w USA odbyła się w momencie, gdy strona amerykańska chciała podkreślić swoje zadowolenie zarówno z czeskiej inicjatywy w zakresie wsparcia Ukrainy, jak i działań czeskiego rządu w obszarze inwestycji w sektor bezpieczeństwa. Po latach deklaracji Republika Czeska w 2024 r. planuje wypełnić zobowiązanie do przeznaczenia 2% PKB na obronność i modernizację armii, co m.in. oznacza również kontrakty dla amerykańskich firm, czego przykładem jest zawarty już kontrakt na 24 wielozadaniowe myśliwce F-35. Działania te wpisują się w założenia programowe rządu Petra Fiali, gdzie jako priorytety wskazano, że zakotwiczenie polityki zagranicznej Republiki Czeskiej na Unii Europejskiej i NATO oraz promocję jak najściślejszych więzi transatlantyckich i rozwój bliskich relacji z USA, zarówno dwustronnych, jak i wielostronnych. Niewątpliwie rząd Republiki Czeskiej oczekuje również, że wizyta premiera Petra Fiali w Stanach Zjednoczonych zapewni dalszy rozwój czesko-amerykańskich stosunków, a także pogłębi współpracę w zakresie bezpieczeństwa i biznesu.